

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžo/26/2014
Identifikačné číslo spisu:	4013200956
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2015
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:4013200956.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Jany Henčekovej PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci žalobcu: Ing. A. N., nar. XX.XX.XXXX, občan Slovenskej republiky, s adresou D. M. č. XXXX/XX, XXX XX H., zast.: Advokátska kancelária MARCEL BIZNÁR, s.r.o., IČO: 36 868 221, advokátska spoločnosť so sídlom Bajkalská č. 31, 827 25 Bratislava (advokat@biznar.sk), proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29 augusta č. 8 - 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 29.01.2014 č. k. 11S/323/2013-29, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 29.01.2014 č. k. 11S/323/2013-29 p o t v r d z u j e .

Žalovaná je povinná do 30 dní od doručenia rozsudku zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov odvolacieho konania vo výške 69,88 € z titulu právneho zastúpenia.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č.: 29522-2/2013-BA z 12. júna 2013 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“ - č. l. 5) žalovaná ako odvolací orgán podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej na účely rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z. z.“) v zmysle § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Prievidza č.: 85/2013-PD-DGP z 19.03.2013 (ďalej na účely rozsudku len „prvostupňové rozhodnutie“, resp. „prvostupňový orgán“) o nepriznaní nároku na dávku garančného poistenia s poukazom na nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 103 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. a jeho nesprávneho výkladu žalobcom. Na tomto základe nárok na dávku garančného poistenia žalobcovi nepriznala.

Podľa § 179 ods. 1 písm. b) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení relevantnom pre prejednávanú vec do pôsobnosti ústredia patrí rozhodovať v druhom stupni vo veciach, o ktorých rozhodovať v prvom

stupni patrí do pôsobnosti pobočky.

Podľa § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení platí, že ak sú na to dôvody, odvolací orgán rozhodnutie zmení alebo zruší, inak odvolanie zamietne a rozhodnutie potvrdí.

2. V napadnutom rozhodnutí žalovaná zdôraznila najmä to, že žalobca si u prvostupňového orgánu dňa 01. februára 2013 uplatnil nárok na dávku garančného poistenia, a to žiadosťou zo dňa 31.01.2013, pričom ako dátum vzniku platobnej neschopnosti svojho zamestnávateľa, t. j. spoločnosti DOMEKO, s.r.o. so sídlom Nitrianske Pravno, uviedol deň 27.11.2012.

Neuspokojené nároky z pracovnoprávneho vzťahu si uplatnil za obdobie od 01.09.2012 do 26.11.2012 v celkovej výške 4.305,52 €.

3. V rovnaký deň 01.02.2013 bola prvostupňovému orgánu predložená i pracovná zmluva žalobcu zo dňa 01.02.2007 uzavretá medzi zamestnávateľom (spoločnosťou DOMEKO, s.r.o.) zastúpeným Ing. A. N. (žalobca) ako konateľom spoločnosti a zamestnancom, t. j. žalobcom, pričom ako druh práce je tu uvedené konateľ spoločnosti DOMEKO, s.r.o. Z údajov obchodného registra vyplýva spôsob konania v mene spoločnosti DOMEKO, s.r.o. tak, že za spoločnosť koná a podpisuje konateľ samostatne.

4. Ďalej žalovaná uviedla, že dňa 05.12.2012 Okresný súd v Trenčíne vydal uznesenie č. k. 28K/67/2012-32, ktorým začína konkurzné konanie proti dlžníkovi, t. j. spoločnosti DOMEKO, s.r.o., z ktorého vyplýva, že návrh na vyhlásenie konkurzu bol okresnému súdu doručený dňa 27.11.2012.

5. Na základe správneho odvolania žalobcu žalovaná s prihliadnutím na uvedené údaje vyslovila záver, že je zrejmé, že žalobca ako jediný spoločník spoločnosti DOMEKO, s.r.o. a súčasne dlhodobý štatutárny orgán tohto svojho zamestnávateľa mal priame informácie o jeho hospodárskej a finančnej situácii a mal priamy vplyv na hospodársky chod uvedenej spoločnosti. Z ustanovenia článku 12 písm. c) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/94/ES z 22. októbra 2008 o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa (ďalej na účely rozsudku len „Smernica č. 2008/94“) pre žalovanú vyplýva možnosť odmietnutia alebo obmedzenia uspokojovania nárokov zamestnancov, ktorí mali výrazný vplyv na chod/riadenie spoločnosti.

Podľa žalovanej žalobca bez akýchkoľvek pochybností bol osobou s výrazným vplyvom na chod/riadenie spoločnosti, pretože ako jediný konateľ bol oprávnený vykonávať všetky právne úkony v mene zamestnávateľa. Taktiež ako štatutárny orgán mal, resp. pri zachovaní odbornej starostlivosti mal mať všetky informácie potrebné na posúdenie finančnej a hospodárskej situácie spoločnosti. Preto sa žalovaná stotožnila so závermi prvostupňového orgánu.

Podľa článku 12 písm. c) Smernice č. 2008/94 táto smernica nemá vplyv na možnosť členských štátov odmietnuť alebo znížiť zodpovednosť uvedenú v článku 3 lebo povinnosť ručenia uvedenú v článku 7 v prípadoch, keď zamestnanec sám alebo spolu so svojimi blízkymi príbuznými bol vlastníkom podstatnej časti podniku alebo podnikateľskej činnosti zamestnávateľa a mal výrazný vplyv na jeho činnosti.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

6. Proti tomuto rozhodnutiu žalobca prostredníctvom právneho zástupcu podal na Krajský súd v Nitre žalobu z 12.08.2013.

7. Krajský súd v Nitre ako súd prvého stupňa preskúmal na pojednávaní napadnuté rozhodnutie ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu podľa § 247 ods. 1 a nasl. O.s.p., pričom dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, a preto toto rozhodnutie podľa 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

8. Pri svojom zrušujúcom rozsudku s odkazom na § 2, § 4 ods. 4, § 12 ods. 1 a 2, § 18 ods. 1 a 3, § 102 ods. 1 a 2 zák. č. 461/2003 Z. z. krajský súd pripustil, že čl. 12 Smernice č. 2008/94 umožňuje členským štátom Európskej únie prijať tam vymedzené opatrenia, avšak táto smernica bola prevzatá do našej právnej úpravy od 01.01.2011 (viď príloha č. 5).

Prijatie tejto smernice sa v tom čase nepremietlo do vyššie citovaného zákona v tom zmysle, aby boli

obmedzené nároky na dávku garančného poistenia u tých zamestnancov, ktorí sú zároveň štatutárnymi orgánmi zamestnávateľa a majú i účasť na majetku zamestnávateľa, ale až prijatím zák. č. 338/2013 Z. z. (viď čl. I, bod 6.) s účinnosťou od 01.01.2014, ktorý zmenil v uvedenom duchu ustanovenie § 4 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. v tom duchu, že od uvedeného dátumu vylúčil z okruhu zamestnancov na účely garančného poistenia osoby, ktoré sú zodpovedné za plnenie povinností zamestnávateľa v sociálnom poistení (štatutárny orgán zamestnávateľa, ktorý má najmenej 50% účasť na majetku zamestnávateľa). Podľa § 4 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 01.01.2014 zamestnanec na účely garančného poistenia je fyzická osoba v právnom vzťahu zakladajúcom zamestnávateľovi garančné poistenie.

Podľa § 4 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom po 01.01.2014 zamestnanec na účely garančného poistenia je fyzická osoba v právnom vzťahu zakladajúcom zamestnávateľovi garančné poistenie, okrem zamestnanca, ktorý je štatutárnym orgánom zamestnávateľa a má najmenej 50% účasť na majetku zamestnávateľa alebo členom štatutárneho orgánu zamestnávateľa a má najmenej 50% účasť na majetku zamestnávateľa.

9. Z vyššie uvedeného potom krajskému súdu vyplynulo, že naša vnútroštátna právna úprava až do 01.01.2014 neumožňovala vylúčiť zamestnancov zamestnávateľa, ktorí boli zároveň jeho štatutárnymi zástupcami a mali účasť na jeho majetku z uplatňovania nároku na dávku garančného poistenia, pričom takýto postup nebol možný ani s odvolaním sa na Smernicu č. 2008/94.

III.

Odvolanie žalovanej/stanoviská

A)

10. Vo včas podanom odvolaní zo dňa 19.02.2014 (č. l. 38) proti rozsudku krajského súdu žalovaná konštatovala, že v čase konania o nároku žalobcu bol obsah znenia predmetnej smernice transponovaný do právneho poriadku Slovenskej republiky zák. č. 461/2003 Z. z. a taktiež ďalšími právnymi predpismi vzťahujúcimi sa k problematike riešenej touto smernicou, pričom predmetné právne predpisy vrátane zákona o sociálnom poistení boli ku kodifikovanému zneniu smernice notifikované Európskej komisii. Čo sa týka uvedených záverov, podľa žalovanej ich potvrdzuje najmä to, že vo vzťahu k transpozícii predmetnej smernice nebolo zo strany Európskej komisie voči Slovenskej republike iniciované konanie pre nesplnenie zmluvných povinností (infringement proceedings).

11. Ďalej uviedla, že pri posudzovaní prípadu žalobcu sa jej argumentácia opiera o nepriamu aplikáciu transponovanej Smernice č. 2008/94, ktorej nedielnou súčasťou je aj ustanovenie článku 12. Túto myšlienku viackrát v odvolaní žalovaná zopakovala, pričom z toho vyvodila rôzne závery, a to aj s poukazom na viaceré citované rozsudky Súdneho dvora Európskej únie. V konaní o nároku žalovaná uviedla, že postupovala spôsobom nepriamej aplikácie uvedenej smernice.

Práve vedomosť žalobcu ako konateľa a súčasne ako spoločníka ho stavala do osobitného postavenia voči ostatným zamestnancom z dôvodu, že dlhodobo vedel o finančnej situácii zamestnávateľa a tým aj o jeho ďalšom vývoji. Rovnako žalobca ako konateľ spoločnosti a súčasne ako jediný jej spoločník nesporne podľa žalovanej vystupuje ako zamestnávateľ, ktorý sám seba ako zamestnancovi by nemal uspokojovať pracovnoprávne nároky.

12. Záverom žalovaná navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, resp. zmenil tak, že žalobu zamietne.

B)

13. Z vyjadrenia žalobcu (č. l. 43) zo dňa 24.03.2014 vyplýva, že sa stotožňuje s napadnutým rozsudkom krajského súdu.

Ďalej poukázal na ustanovenie § 293cv ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. a jeho vplyv na prejednávajúcu vec.

14. Záverom žalobca navrhol, aby odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O.s.p. napadnutý rozsudok

krajského súdu potvrdil ako vecne správny a zaviazal žalovanú na úhradu trov odvolacieho konania vo vyčíslennej sume 69,89 €.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej na účely rozsudku len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250j ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, pretože napadnutý rozsudok je vo výroku vecne správny, a preto ho po preskúmaní dôležitosti odvolacích dôvodov postupom uvedeným v § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil z iných dôvodov, ako bude uvedené nižšie.

16. Najvyšší súd sa sčasti stotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil zo zistení uvedených žalovaným správnym orgánom. Na druhej strane podstatou odvolania žalovanej ako aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania napadnutého rozhodnutia, je právna otázka, či metodológia výkladu, resp. voľba príslušnej výkladovej metódy použitá krajským súdom na hľadanie obsahu dvoch právnych ustanovení bola súladná pri eurokonformnom výklade s úlohou výkonu súdnej moci alebo nie.

Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

17. Po vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu Najvyšší súd s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 v spoj. s § 372p ods. 1 O.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa podstatne odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožňuje v prevažujúcom rozsahu a aby nadbytočne neopakoval pre účastníkov známe fakty prejednáwanej veci spolu s právnymi závermi krajského súdu, Najvyšší súd sa v svojom odôvodnení následne obmedzí iba na rekapituláciu niektorých vybraných bodov odôvodnenia napadnutého rozsudku a doplnenia svojich odlišných zistení a záverov zistených v odvolacom konaní (§ 219 ods. 2 O.s.p. umožňuje odvolaciemu súdu doplniť odôvodnenie prvostupňového súdu o ďalšie dôvody).

18. Najvyšší súd z napadnutého rozsudku zistil, že krajský súd sa v svojom odôvodnení zaoberal výkladom ustanovenia v dvoch časovo rôznych zneniach. Žalovaná oproti tomu argumentovala tým, že napriek legislatívnemu stavu v čase rozhodovania, nepriamo aplikovala príslušné ustanovenia Smernice č. 2008/94, a to najmä jej čl. 12 písm. c).

Podľa čl. 12 Smernice č. 2008/94 táto smernica nemá vplyv na možnosť členských štátov:

- a) prijímať nevyhnutné opatrenia, aby sa predišlo zneužívaniu;
- b) odmietnuť alebo obmedziť zodpovednosť uvedenú v článku 3 alebo záručnú povinnosť uvedenú v článku 7, ak sa ukáže, že plnenie tejto povinnosti nie je opodstatnené vzhľadom na existenciu osobitých väzieb medzi zamestnancom a zamestnávateľom a spoločných záujmov vedúcich ku kolúzii medzi nimi;
- c) odmietnuť alebo znížiť zodpovednosť uvedenú v článku 3 alebo povinnosť ručenia uvedenú v článku 7 v prípadoch, keď zamestnanec sám alebo spolu so svojimi blízkymi príbuznými bol vlastníkom podstatnej časti podniku alebo podnikateľskej činnosti zamestnávateľa a mal výrazný vplyv na jeho činnosti.

19. Najvyšší súd k tejto argumentácii žalovanej uvádza, že v zmysle čl. 7 ods. 2 ústavy Slovenskej republiky je možné uprednostniť právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie pred zákonmi Slovenskej republiky. Avšak pre aplikáciu ustanovenia smernice Európskej únie je nutné naplniť podmienky jej priameho účinku stanovenej v konštantnej judikatúre Súdneho dvora Európskej únie, čo je

však s prihliadnutím na výkladový monopol Súdneho dvora Európskej únie v priamom rozpore s argumentáciou žalovanej o možnosti vnútroštátneho orgánu členského štátu vykonať „nepriamu aplikáciu transponovanej smernice“.

Nepriamou aplikáciou smernice je možno za určitých okolností prekonať „medzery vo vnútroštátnom práve“, avšak tento výkladový prístup v prejednávanej veci neprichádza do úvahy, nakoľko z textu čl. 12 Smernice č. 2008/93 jednoznačne vyplýva, že ponecháva na členskom štáte možnosť a neukladá mu povinnosť, či do svojho právneho poriadku zapracuje alebo nezapracuje navrhnutú úpravu. Nakoľko Slovenská republika túto možnosť využila až s účinnosťou od 01.01.2014, výklad, ktorý predkladá žalovaná, je preto neprípustný.

20. Na uvedenom právnom základe sa Najvyšší súd stotožnil so zrušovacím dôvodom krajského súdu. V.

21. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu ako aj s prihliadnutím na námietky žalovanej, Najvyšší súd postupom podľa § 219 ods. 2 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

22. Avšak úlohou správneho súdu je upozorniť žalovanú aj na zistenia, ku ktorým sa krajský súd opomenul vyjadriť. V prejednávanej veci je nepochybné, že pracovnoprávny vzťah žalobcu k zamestnávateľovi bol založený pracovnou zmluvou zo dňa 01.02.2007 (viď pripojený administratívny spis), a to na druh práce: konateľ spoločnosti, DOMEKO, s.r.o.

Takto založený pracovnoprávny vzťah však naráža na ustanovenia Obchodného zákonníka, konkrétne § 66 ods. 3 Obchodného zákonníka, ktorý nepripúšťa iný právny vzťah medzi obchodnou spoločnosťou a jej štatutárnym orgánom ako ten, ktorý je upravený zmluvou o výkone funkcie alebo mandátnou zmluvou. Obdobnými úvahami sa zaoberala tiež žalovaná vo svojom odvolaní (viď bod č. 11). Bude preto úlohou žalovanej, aby v ďalšom konaní z tohto zistenia vyvodila právne závery pre prejednávanú vec.

Podľa § 66 ods. 3 vete prvá a druhá Obchodného zákonníka vzťah medzi spoločnosťou a členom orgánu spoločnosti alebo spoločníkom pri zariaďovaní záležitostí spoločnosti sa spravuje primerane ustanoveniami o mandátnej zmluve, ak zo zmluvy o výkone funkcie uzatvorenej medzi spoločnosťou a členom orgánu spoločnosti alebo spoločníkom, ak bola zmluva o výkone funkcie uzavretá alebo zo zákona nevyplýva iné určenie práv a povinností. Zmluva o výkone funkcie musí mať písomnú formu a musí ju schváliť valné zhromaždenie spoločnosti alebo písomne všetci spoločníci, ktorí ručia za záväzky spoločnosti neobmedzene.

23. O práve na náhradu trov odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého žalobcovi úspešnému v odvolacom konaní právo na náhradu trov tohto konania vzniklo.

24. Výška priznaných náhrad trov konania sa skladá:

1. Z náhrady trov právneho zastúpenia, ktoré právny zástupca žalobcu listom z 24. marca 2014 v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. vyčíslil a Najvyšší súd uznal:

1.1. Trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde

1.1.1. podanie vyjadrenia (14) 1 úkon práv. pomoci 61,84 €

1.1.1.1. prislúchajúca náhrada rež. paušálu 8,04 €

tzn. v celkovej sume : 69,88 €

Nakoľko úspešný žalobca bol zastúpený advokátom, je nutné podľa § 149 ods. 1 O.s.p. zaplatiť mu priznanú náhradu trov. Bližšie podrobnosti o spôsobe platby a účte právneho zástupcu sú obsiahnuté v liste zo dňa 24. marca 2014, ktorý je súčasťou súdneho spisu.

25. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania,

lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava sociálno-poistných vzťahov vychádza z verejnoprávných vzťahov), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).